

Arvio toimintamallista: Mielenterveyden ensiapukurssit vankiloissa

Mielenterveyden ensiapukurssit vahvistavat vankien mielenterveystaitoja. Kurssit tukevat elämänhallintaa, osallisuutta ja mielen hyvinvointia. Mielenterveyden ensiapu® -kurssit ovat MIELI ry:n rekisteröimiä koulutustuotteita, joita sovellettiin vankilaympäristöön.

Malli on arvioitu¹ osana Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke – Sokran ja Euroopan sosiaalirahaston toimintalinjan 5 hankkeiden yhteistä Osallisuuden palaset -kehittämistyötä. Arvio on tehty Sokra-hankkeen päätoteuttaja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa.

Kehittäjät

- Vankeusaika mahdollisuutena -hanke (ESR 1.10.2016–31.12.2019). Toteuttajina Rikosseuraamuslaitos sekä Helsingin Diakonissalaitoksen säätiön Vamos-palvelut, ViaDia ry, Kuntoutussäätiö ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
- Ruokajonosta osallisuuteen -hanke (ESR 1.1.2018 - 30.11.2020). Toteuttajina Sininauhaliitto sekä sen yhteistyökumppanit Keravan seurakunta, ViaDia ry, Helsingin Vieraskoti ry, Myrskylyhty ry (Etelä-Savo), Turun A-kilta ry ja Rovaniemen Päiväkeskus ry.

Kehittäjän yhteyshenkilöt:

- Kaisa Kämäräinen, rikosseuraamustyöntekijä, Rikosseuraamuslaitos, Kuopion yhdyskuntaseuraamustoimisto, kaisa.kamarainen@om.fi
- Eveliina Haapa-aho, yksikönjohtaja, Diakonissalaitoksen Hoiva Oy, eveliina.haapa-aho@hoiva.fi

Mallin kuvaus

Mielenterveysosaamisella on merkitystä itsetunnon vahvistamisessa ja sosiaalisessa kuntoutumisessa. Mielenterveyden ensiapukurssit vahvistavat vuorovaikutustaitoja, terveyttä ja turvallisuutta. Vankien kursseille osallistumisella ja mielenterveystaitojen vahvistumisella

¹ Malli on arvioitu Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa kehitettyjen osallisuuden osa-alueiden ja lupaavan käytännön kriteerien näkökulmista Sokran toimesta hankkeen dokumentaatiota hyödyntäen.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

voi olla merkittävää vaikutusta rikoskierteen katkaisussa. Kursseilla vangit rohkaistuvat puhumaan mielenterveydestä, saavat työkaluja ongelmatilanteita varten sekä saavat tietoa ja ymmärrystä siitä, miten huolehtia omasta ja läheisten mielenterveydestä. Kurssit voivat rauhoittaa vankilayhteisöä ja tuoda turvallisuutta vangeille vankila-aikana, mikä kantaa hedelmää myös elämässä selviytymisessä ja työllistymisessä vankilasta vapautumisen jälkeen.

Toimintaympäristö

Mielenterveyden ensiapukursseja on toteutettu ensimmäistä kertaa vankilaympäristöissä. Sukevan vankilassa toimintaa kehitettiin Terveyttä ja hyvinvointia edistävän kärkihankkeen aikana ja osana MIELI ry:n Mielenterveys kuuluu kaikille -hanketta. Myös Keravan vankilassa mielenterveystaitoja haluttiin vahvistaa haavoittuvassa asemassa oleville, vapautumista odottaville vangeille. Aiemmin muualla kehitettyjen ja levinneiden kurssien käyttöä haluttiin laajentaa psyykkisesti kuormittaviin olosuhteisiin kuten vankilaan.

Mielenterveyden ensiapukurssit ovat rekisteröityjä tuotteita ja niiden soveltaminen vankilaolosuhteissa on toteutettu yhteistyössä Mieli ry:n kanssa. Mielenterveyden ensiapu©1 -koulutus on MIELI ry:n kehittämä ja Mielenterveyden ensiapu©2 -koulutus Australiassa kehitetty koulutusmalli. Molempien kurssien laadusta, kehittämisestä ja ohjaajaverkoston ylläpidosta vastaa MIELI ry.

Kohderyhmä ja asiakasymmärrys

Kursseille voivat osallistua kaikki vangit. Suurin osa osallistujista on ollut päihde- ja mielenterveysongelmista kärsiviä miehiä, mutta koulutukset soveltuvat yhtä hyvin myös naisille. Usein osallistujia mietityttää siviiliyhteiskuntaan palaaminen. Kurssien läpikäyminen voi olla hyvin haasteellinen kokemus osallistujille, koska mielenterveyteen liittyvistä asioista puhuminen vaatii usein opettelua. Samaan aikaan se voi kuitenkin olla myös vapauttava kokemus.

Ohjaajalla pitää olla kurssien vetämistä varten mielenterveyden ensiapuohjaajan koulutus, jota järjestää MIELI ry valvoen samalla koulutuksen laatua. Vankilakurssien ohjaajilta vaaditaan kokemusta vankilassa toimimisesta sekä erityisosaamista kohderyhmä ja vankilaolosuhteet huomioiden. Ohjaajan on kyettävä kohtaamaan vanki häntä stigmatisoimatta. Ohjaajan on huomioitava osallistujien erityisen raskaat elämänolosuhteet. Psyykkisten oireiden taustalla voi olla heikko minäkuva, häpeän kokemus, masennus tai päihdeongelma yhdistettynä rikostaustaan. Vankien elämä vankilassa voi olla myös haavoittuvaa. Luottamus ei välttämättä rakennu helposti.

thl

Diak

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Toimivuuden ja käyttöönoton ehdot

Koulutusten sisältö

Mielenterveyden ensiapu©1 -koulutus tarjoaa työkaluja elämänhallintaan ja mielen hyvinvointiin. Kurssi rohkaisee erityisesti huolehtimaan omasta ja toisten mielenterveydestä sekä tarjoaa taitoja selvitä elämän vastoinkäymisistä. Mielenterveyden ensiapu©2 -kurssilla osallistujat voivat syventää tietojaan mielenterveydestä ja yleisimmistä mielenterveyden häiriöistä sekä niihin liittyvistä oireista. Kurssilla opetellaan myös mielenterveyden ensiavun askeleet: 1) Lähesty, arvioi ja auta kriisitilanteessa, 2) Kuuntele avoimena ja tuomitsematta, 3) Kannusta huolehtimaan itsestäsi ja 4) Rohkaise tarvittaessa hakemaan ammattiapua.

Tarvittavat resurssit

Mielenterveyden ensiapu -kurssit pidetään vankilan omissa tiloissa ja ohjaajina toimivat vankilan omat työntekijät tai esimerkiksi seurakunnan diakoniatyöntekijä vankilan ohjaajan kanssa yhteistyössä. Vankilassa vanki saa tiedon kursseista ilmoitustaululta tai vankilan työntekijältä. Yksi Mielenterveyden ensiapu -kurssi kestää yhteensä 14 tuntia ja se on jaoteltu pienempiin kokonaisuuksiin. Ohjaajia on hyvä olla kaksi. Vaikka materiaalit ovat rekisteröidyn tuotteen mukaisia ja tarkasti harkittuja, niiden soveltaminen on mahdollista osallistujien ja tilanteen mukaan.

Vankilakoulutuksissa kursseja on paloitettu olosuhteisiin sopiviksi muun muassa vankilan päivärytmi ja vangin ajankäyttö huomioden. Opiskelumutoja on erilaisia. Kurssimateriaalia, kuten Mielenterveyden ensiapukirjaa, voi jokainen tutkia myös itsekseen ryhmäkeskustelujen lisäksi. Ohjaajat ottavat huomioon esimerkiksi keskittymis- ja tarkkaavaisuusongelmat pitämällä taukoja ja käyttämällä luovia keinoja työskentelyssä.

Palaute ja tuki

Jokaiseen kurssiohjelmaan kuuluu palautteiden kerääminen. Kurssin alussa vangeilta kerätään toiveita ja odotuksia kurssia varten, ja näitä hyödynnetään kurssin aikana. Lopussa kurssikokemuksia arvioidaan yhdessä. Palautteen kerääminen on tärkeää myös siksi, jotta saataisiin luotua rikostaustaisille vangeille pysyvä malli Mielenterveyden ensiapu -kurssien käymistä varten jatkossa.

MIELI ry:llä on tietoa kouluttajista ja järjestö on kehittänyt koulutusta varten kurssimateriaalia. Materiaaliin kuuluu kurssitodistus, jonka saa kurssin loppuun suorittamisesta. MIELI ry myös tukee kurssien järjestämisessä.

Lisätietoa kursseista MIELI ry:n sivuilla:

[Mielenterveyden ensiapukoulutukset \(Mieli.fi\)](http://Mieli.fi)

thl

Diak

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Vinkit toimintamallin soveltajille

Mielenterveyden ensiapu -koulutukset uudelle kohderyhmälle

Mielenterveyden ensiapukoulutuksia kokeiltiin vankiloissa MIELI ry:n Mielenterveys kuuluu kaikille -hankkeen aikana. Koulutuksia kohdennettiin hankkeessa erityisesti väestöryhmiin, joissa hyvinvointi ja terveys ovat keskimääräisiä huonompia. Samaan aikaan vankiloissa kehitettiin osallisuutta ja polkua työelämään Vankeusaika mahdollisuutena! -hankkeessa. Kursseja pilotoitiin Sukevan vankilassa. Myös Ruokajonosta osallisuuteen -hankkeessa innostuttiin kokeilemaan Mielenterveyden ensiapu©1 -koulutusta Keravan vankilassa. Keravan kokeilu toteutettiin seurakunnan kanssa yhteistyössä. Kurssia on järjestetty myös Vaasan ja Laukaan vankiloissa sekä Kuopion yhdyskuntaseuraamustoimiston asiakkaille yhdistettynä projektiin, jossa pyritään luomaan yhdyskuntaseuraamustoimistojen asiakkaille valtakunnallista mielenterveyspalvelujen hoitoonohjausmallia. Mielenterveyden ensiapukurssille ovat osallistuneet Kuopion avovankilan vapauttamisyksikön vangit.

Sukevan vankilan työntekijät olivat aloitteentekijöinä Mielenterveyden ensiapukoulutusten soveltamisessa vangeille. Heillä oli kurssien toteuttamiseen vaadittava koulutus. Koulutettu ohjaaja saa työkaluikseen kursseilla käytettävät kurssimateriaalit: oppaat, diat, yksilö- ja ryhmätehtävät sekä erilaiset ryhmäharjoitukset, joita kursseilla voi hyödyntää huomioiden kursseille osallistujien toiveet ja erityispiirteet. Mielenterveyden ensiapukurssille osallistuneen vangin on vankilasta vapautumisen jälkeen mahdollista hakeutua mielenterveyden ensiapuohjaajakoulutukseen, saatuaan riittävästi ryhmätoimintakokemusta.

Vankeusaika mahdollisuutena! ja Ruokajonosta osallisuuteen -hankkeiden jälkeen ensiapukoulutusten levittämistyö ja juurruttaminen vankiloihin jatkuu yhteistyössä MIELI ry:n kanssa. MIELI ry valvoo koulutusten laatua ja kehittämistä sekä ylläpitää ohjaajaverkostoa.

Vankilassa erityinen tarve koulutuksille

Vankila on psyykkisesti kuormittava paikka. Suurella osalla vangeista on joko päihdeongelmia tai jonkinasteisia mielenterveyden häiriöitä, joten mielenterveyden ensiavulle on kysyntää. Hyvä mielenterveys tukee kriiseistä selviämistä ja tasapainoista elämää sekä luo edellytyksiä toimia erilaisten yhteisöjen osana.

Perinteisesti vankiloissa ei ole kiinnitetty mielen hyvinvointiin yhtä paljon huomioita kuin esimerkiksi vankilaympäristöön tai vangin fyysisen terveydentilan kohentamiseen harrastusmahdollisuuksia vahvistamalla. Tavoitteena oli saada vankien mielen hyvinvoinnin vahvistaminen samanarvoiseksi fyysisen terveyden vahvistamisen kanssa.

Mielenterveyskurssille osallistuminen nähtiin osana vankien kansalaistojen kehittämistä ja myönteiseksi haasteeksi mielenterveyttä uhkaavien kriisien, kuten masennuksen ja

thl

Diak

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

itsemurha-ajatusten, kohtaamisessa. Kurssien aikana vangit oppivat myös avoimesti käsittelemään mielenterveys- ja päihdeongelmia.

Koulutusten tavoitteena on auttaa vankeja oivaltamaan, että omia mielenterveystaitojaan voi vahvistaa ja edistää näin hyvinvointiaan omaehtoisesti. Tarkoituksena on vahvistaa toimintakykyä ja tukea kiinnittymistä palveluihin ja yhteiskuntaan. Kiinnostus oman mielenterveyden edistämiseen voi jäädä pysyväksi. Ihminen, joka on vankilassaolon aikana oppinut mielenterveystaitoja, osaa paremmin myös hakea apua vankilasta vapautumisen jälkeen.

Kansallisen mielenterveysstrategian (2020–2030) näkökulmasta painotusta henkisen hyvinvoinnin ja mielenterveyden vahvistamiseen tulee edistää. Mielenterveyden ensiapukursseista vankiloissa ovat näin ollen hyvin ajankohtaista ja tarpeellista kehittämistoimintaa.

[Kansallinen mieleterveysstrategia \(2020-2030\) \(STM.fi\)](#)

Kurssikokemukset ja palautteet

Kursseilta on saatu kerättyä hyvin palautetta, jonka perusteella on voitu arvioida koulutuksen hyödyllisyyttä vankilaolosuhteissa. Osallistujat pitivät kursseja hyödyllisenä ja kursseille riitti hyvin osallistujia. Vangit kokevat mielenterveysasioista puhumisen tärkeäksi. Tärkeänä on pidetty myös sitä, että keskusteluille on kurssin myötä ohjattu oma paikka ja aika, ja niihin on saanut vapaaehtoisesti osallistua. Kurssisisällöt kiinnostavat ja ryhmät ovat keskustelevia. Kurssimateriaalia luettiin ja kurssilla esiin nousseista teemoista riitti pohdittavaa.

Palautteista nousi esille luottamuksen syntyminen ryhmässä: esimerkiksi kurssilla käydyt keskustelut eivät leviä muualle. Vaikeista asioista oli mahdollista päästä puhumaan, mikä lisäsi kunnioitusta osallistujien kesken. Osallistujat kertoivat ystävystyneensä kurssilla muiden osallistujien kanssa. Asioista on ollut helpompi kysyä ystävilta kurssin myötä. Kurssilta tulleet palautteet osoittavat, että vangit kokevat yksinäisyyttä ja tarvitsevat tukea siviiliyhteiskuntaan palaamisessa.

Kursseille osallistujat kertoivat opituista uusista taidoista ja roolien muutoksesta sekä opitun tiedon ja hyvän vuorovaikutuksen avulla tapahtuneesta myönteisestä asennemuutoksesta. Palautteiden perusteella voidaan todeta, että suljetuissakin olosuhteissa on mahdollista löytää oman ja toisten auttamiseen välineitä. Kurssit vankilassa ovat olleet myönteinen esimerkki uusien käytäntöjen viemisestä vankilaan ja toimintakokeilu on tuonut uutta näkökulmaa eri vankiloihin.

thl

Diak

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Koulutuksen kustannuksista

Kurssien hinta on minimissään 40 euroa (sisältäen oppikirjat, organisaation työntekijä on itse kouluttautunut kurssiohjaaja) ja enintään 110 euroa (sisältäen kouluttajan ja hallinnollisia kuluja). Haavoittuvassa asemassa oleville, kuten vangeille tai pitkäaikaistyöttömille nuorille, kurseja on järjestetty maksuttomina. Koulutukseen liittyvistä kustannuksista sovitaan erikseen MIELI ry:n kanssa.

Sukevan vankilan työntekijällä oli kurseja varten vaadittava koulutus, ja kurssimateriaalit tarjottiin kokeilukäyttöön ilmaiseksi. Keravalla kurssimateriaalit maksoivat Rikosseuraamuslaitos ja Keravan vankila.

Mallin arviointi

Kurssien toteuttamisen myötä osallisuuden vaikutuksia voidaan havaita niin yksilölle, yhteisölle kuin Rikosseuraamuslaitokselle. Koulutukset tuovat uutta oivallusta ihmisen mielenterveyden edistämiseksi ja hyvinvoinnin vahvistamiselle sekä kykyä selviytyä vaikeissakin kriiseissä. Vaikeasta elämäntilanteesta toipumiseen tarvitaan tukea ja toivoa. Mielenterveyden ensiapukurssien sisällöissä, kuten myös toipumisorientaatio-lähestymistavassa on ominaista oman tilanteensa tunnistamisen lisäksi myös toivon herättäminen. Toipumisorientaatiota tukeva lähestymistapa tuo uutta näkökulmaa myös vankiloihin. Ongelmien taustalta voi löytyä uusia voimavaroja, mikä tukee ajattelun muutosta myös yhteisötasolla.

Osallistujat kohdattiin kunnioittaen ja heitä innostettiin vuorovaikutukseen

Vankilaolosuhteissa vankien vuorovaikutusmahdollisuudet ovat rajalliset. Vangit saivat mahdollisuuden kurseille osallistuessaan keskustella muiden vankien kanssa mielen hyvinvoinnin tukemisesta ja mielenterveysongelmista, mikä oli ainutlaatuista ja uutta vankilan toimintaympäristössä. Tilan tarjoaminen puhumiseen ja esimerkiksi pahan olon sanoittamiseen on tärkeää. On myös tärkeää tukea sitä ajatusta, että asioista saa puhua ja se voi tuoda helpotusta.

Kursseilla tarjottiin tilaa ja työkaluja tunnistaa omia mielen hyvinvoinnin tarpeita. Kurssien vuorovaikutustilanteet mahdollistavat luottamuksen rakentumisen. Kurssilla käyty keskustelut innostivat vankeja osallistumaan erilaisiin harjoitteisiin koulutusryhmissä, minkä he kokivat motivoivaksi. Erilaisten harjoitusten avulla osallistujat mm. saavat kokeilla ja löytää erilaisia rooleja toisen asemaan asettumisen kautta. Esimerkiksi auttajan rooliin asettuminen antaa valmiuksia tarjota apua muille sekä auttaa näkemään asioita toisen

thl

Diak

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

silmin. Osallistujien on myös mahdollista löytää uusia tapoja toteuttaa itseään esimerkiksi oppimalla uutta.

Kurssit tavoittivat niitä vankeja, jotka saattavat usein jäädä yksin haasteineen. Kursseille vapaaehtoisesti osallistuvat vangit oppivat tukemaan ja ymmärtämään omaa ja toisten mielen hyvinvointia, sekä sitä edistävää toimintaa. Koulutuksen aikana opittiin tunnistamaan mm. leimautumisen ja siihen liittyviä häpeän tunteita sekä niiden merkitystä omalle hyvinvoinnille. Vertaiskeskustelut auttoivat tunnistamaan itseä ja toisia koskevia mielenterveyden riski- ja suojatekijöitä sekä mielen hyvinvointia tukevia voimavaroja. Tällaisen työskentelyn myötä oli mahdollista löytää kursseille osallistuneille erilaisia näkökulmia.

Kurssikokemusten perusteella koulutus tuki vankilasta vapautumista ja vapautumisen jälkeiseen elämään sopeutumista.

Keskusteluun saa osallistua itselleen sopivalla tavalla

Kun ryhmissä on opittu osallistumaan ja opittu uusia vuorovaikutuksen tapoja, niin pienelläkin osallistumisen panostuksella on voinut kokea tulleeensa ymmärretyksi. Kurssikirjassa on tehtäviä, joita voi tehdä yksinkin. Myös itseksensä tapahtuvalle pohdinnalle jätetään tilaa, ja puhumiseen ei pakoteta.

Vaikka koulutukselle on rakennettu runko, taukoja pidetään osallistujien tarpeiden mukaan, ryhmätilassa voi seisoskella, venytellä ym. liikkua rauhallisesti häiritsemättä toisia.

Koulutuksen myötä päästään kokeilemaan erilaisia rooleja

Ryhmässä tehdään erilaisia harjoituksia, joissa voi olla esimerkiksi auttajan tai autettavan rooleja. Ryhmän toiminnasta eivät ole vastuussa ainoastaan ryhmää ohjaavat henkilöt, vaan kaikki yhdessä vaikuttavat onnistuneeseen ryhmätoimintaan.

Toiminnan aikana osallistujilta pyydetään palautetta, kokemustietoa ja kehittämisajatuksia. Kurssin alussa on tärkeää, että jokainen osallistuja tuo esille omia toiveitaan ja odotuksiaan. Myös kurssiarviointia käydään yhdessä läpi. Näin syntyy vankien koulutuskokemuksille tärkeä rooli, eivätkä he jää koulutustoimenpiteessä pelkästään kohteeksi.

Ryhmien toivotaan jatkuvan tulevaisuudessa, joten pilottiryhmillä on erityinen rooli koulutuksen kehittämisessä vankilaympäristöön.

thl

Diak

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Ryhmäläiset vaikuttavat esimerkiksi käytettäviin ryhmämenetelmiin, ja niistä jotka eivät tunnu mielekkäiltä luovutaan. Palautetta kysytään joka ryhmän kokoontumiskerralta ja se huomioidaan.

Koulutus on uudenlaista toimintaa vankilassa, ja siihen osallistuminen on mahdollistanut uudenlaisen kokemuksen laitossarjessa. Palautteiden mukaan kursseille osallistuminen on koettu myönteisenä, elämässä pärjäämistä tukevana ja ajatuksia herättävänä mahdollisuutena. Myönteisenä on koettu kurssisisältöihin vaikuttaminen ja häiriintymätön vapaamuotoinen ilmapiiri. Koulutuksen aikana osallistujille vahvistuu näkemys siitä, että he voivat toimia myös toisten auttajina, mikä on koettu tärkeäksi.

Osallisuus yhteisestä hyvästä

Monelle vangille vankila-aika tarjoaa mahdollisuuden opiskella ja oppia uutta. Mielenterveysosaaminen tukee ja luo ymmärrystä kriiseistä selviämiseen. Luottamuksen uudelleen rakentaminen itsen ja ympäristöön luo yhteistä hyvää niin vangille, yhteisöille kuin yhteiskunnallekin.

Vankiloissa olisi tärkeä olla osallisuuden edistämisestä vastaava työntekijä ja säännöllisesti järjestettävää koulutusta.

Toimintamalli lupaavana käytäntönä

Tutkimukset kurssien vaikutuksista ja hyödyistä osallistujille ja niitä järjestäville ovat myönteisiä. Kurssien on havaittu vahvistavan asiakasosallisuutta. Tutkimukset osoittavat kurssien tukevan työntekijöiden ymmärrystä kohdata mielenterveysongelmista kärsiviä asiakkaita. Hyödyt on nähty kuntien palveluissa ja erityisesti sosiaali- ja terveysalalla.

Hyvinvointipalvelujen ja asiakasosallisuuden kehittämisen myötä mielenterveysosaamisen kysyntä on kasvanut eri toimintaympäristöissä ja kohderyhmille. Kurssien soveltaminen erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien elämänhallinnan ja toipumisen tukemiseen on kasvanut viime vuosina.

Psyykkisesti kuormittuneen osallisuuden kokemus on tutkimuksen mukaan matalampi kuin heillä, jotka eivät kärsi psyykkisestä kuormittuneisuudesta. (Leemann, Lars (2020). Alustavat tulokset osallisuusindikaattorin yhteyksistä muihin ilmiöihin. Sokran kyselytutkimuksen tulokset. Verkkojulkaisu: Osallisuusindikaattori mittaa osallisuuden kokemusta (Thl.fi/Sokra)) Vankilassa olevilla psyykkisen kuormittuneisuuden todennäköisyys on korkea. Mielenterveystaitojen edistämisen voidaan ajatella olevan panostusta osallisuuden

thl

Diak

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

kokemuksen lisääntymiseen. Osallisuuden kokemuksen kehittymistä voisi mitata kurssien yhteydessä osallisuusindikaattorilla.

Kurssit tuovat mukanaan uutta toimintaa ja ajattelua vankiloihin. Toimintakulttuurin painopiste siirtyy korjaavasta toiminnasta terveyttä ja hyvinvointia edistävään suuntaan. Kurssien avulla niin vankien kuin henkilökunnan osaaminen kasvaa.

Kurssien myötä toimintakyvyn vahvistuminen edistää työllisyystoimien vastaanottokykyä osallistujapalautteen mukaan. Kursseilla voi olla laajalle ulottuvia seurauksia. Kokeilu vankilaolosuhteissa on ollut ainutlaatuinen ja tarjoaa kiinnostavia mahdollisuuksia myös tutkimuksen näkökulmasta.

Ammattilaisten, kuten vankilatyöntekijöiden, mielenterveysosaamisen vahvistamiseen kurssit ovat tuoneet tarpeellista vahvistusta. Kurssien myötä työntekijöille tulee tärkeä kokemus siitä, että on voinut auttaa asiakasta. Vankilan henkilöstö onkin ollut aloitteellinen kurssien tuomisesta uuteen ympäristöön.

Kokemukset kokeiluista osoittavat hyvin sen, että mielenterveyden ensiapukurssit opiskelumateriaaleineen soveltuvat erityisen hyvin vankiloihin.

Vankiloissa on myös suomen kieltä osaamattomia tai heikosti osaavia. Mielenterveyden ensiapukurssija on järjestetty vankiloiden ulkopuolella muillakin kielillä. Koska vankiloissa on paljon myös ulkomaalaistaustaisia vankeja, olisi kurssien järjestämistä eri kielillä hyvä harkita.

Kursseista saadut palautteet, sekä kehittämistyön tulokset ovat rohkaisseet Rikosseuraamuslaitosta jatkamaan koulutusten järjestämistä. Koulutukset ovat kiinnostavat yhä enemmän vankiloiden työntekijöitä, matalan kynnyksen palveluissa toimivia vapaaehtoisia, sekä vankeja työelämään tukevia viranomaisia. Yhteistyökokeilujen myötä Mieli ry:n koulutusta suunnittelevien kanssa on ideoitu jatkuvuutta koulutusten soveltamisesta vankiloissa. Ohjaajakoulutusta on tarjottu myös vankiloiden työntekijöille. Kursseja ensiksi kokeilleiden vankiloiden lisäksi muutkin vankilat ovat kiinnostuneita kokeilemaan kursseja.

Keravalla seurakunnan työntekijä jatkaa kurssien järjestämistä Keravan vankilassa pilotin jälkeenkin. Sukevalla ja Kuopiossa Rikosseuraamuslaitoksen työntekijät jatkavat kurssien järjestämistä.

thl

Diak

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Vankeusaika mahdollisuutena! ja Ruokajonosta osallisuuteen -hankkeiden jälkeen ensiapukoulutusten levittämistyö ja juurruttaminen vankiloihin jatkuu yhteistyössä MIELI ry:n kanssa.

Yhteenveto

Vankeusaika on psyykkisesti kuormittavaa aikaa. Mielenterveyden ensiapu -kurssit tarjoavat keinoja ylläpitää ja vahvistaa mielenterveyttä, tietoa mielenterveyteen liittyvistä ongelmista, sekä työkaluja selviytyä erilaisista kriiseistä. Kurssit lisäävät vankien osallisuutta ja antavat heille parempia eväitä vapautumiseen.

Kursseista hyötyvät heidän itsensä lisäksi heidän lähipiirinsä ja kursseilla nähdään olevan laajempi yhteiskunnallinen hyöty. Mielenterveysongelmista ja sosiaalisesta häpeästä kärsivien ihmisten hyvinvoinnin vahvistaminen on kansallisesti merkittävää toimintaa myös taloudellisesti.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

